

BALÁZS FERENC VALLÁSA

Balázs Ferenc életének magyarázata: az ő hite. Inkább valláserkölcsei életfelfogásnak lehet nevezni ezt a lelki tartalmat, mert sokkal többet felel benne, mint amennyit — hagyományosan — hitvallás alatt értünk.

Irodalmi hagyatékában feleleteket találunk mindazokra a kérdésekre, melyekre a mai unitárius keresztény ember valláserkölcsei életében feleletet keres.

„A magammal való beszélgetésekhez 15 éves koromban kezdettem hozzá... másik 15 év alatt rendeztem be belső világomat, faragtam ki lelkem butorzatát, láttam el értékjelzőkkel az összegyűjtött kincseket és a limlomokat, alakítottam ki életem belső rendszerét.“ (A rög alatt, 307 l.)

„Hitem elmékedések, kutatások, tudatosítások hosszú esztendői alatt fejlődött ki. E világ mozgásait értelemmé szűrni, a dolgok természetével tisztába jönni magamnak e roppant mindenségben helyet biztosítani csak nagyon lassan sikerült... De az időnek el kellett jönnie, amelyben a világ tagjául avat... A végén már e világ valóságának a problémájával viaskodtam. Már tudtam, hogy ha minden történet alapját és végső lényegét a megértéssel átfogom, akkor minden kis kérdésre és minden nagy kérdésre a feleletet megtalálom.“ (Uo. 217—219 l.)

„Hiszem, hogy a világ nem véletlenségek láncolata. Hiszem, hogy minden valamiért van. Hiszem, hogy a világnak az a rendeltetése, megmáshatatlanság, hogy olyan személyiségeket alakítson ki, akik egynek tudják, érzik magukat az egész világgal s aszerint cselekednek. Hiszem, hogy a világcél megvalósítása sok apró szándék, emberi akarat kiteljesedésén keresztül munkálódik... Minden évnek a végtelen lánc egy szemének kikovácsolása jutott osztályrészül. Hiszek ebben a feladatban, az én külön, kis célomban... Ezenkívül arra törekszem, hogy másokkal, testvéreimmel, közös társaságban, kiépítsem a szeretet kapcsolatait. Hiszem, hogy ha az én kicsi célokat megvalósítom, valamit tettem, aminek magában is értéke van s aminek értelmét a halál sem tudja elvenni... Hiszek az ember méltóságában; s ha magát a világcéllal azonosítja: akarata szabadságában... és... hiszem az Istent: óh e világ gyönyörűsége, hatalmas, csodálatos, megdöbbentő, titokzatos; s mikor csordulásig megtelek vele, amikor elnyom a végtelensége, fölemel a közvetlensége... akkor ez buggyan ki belőlem: Isten... közelebb akarom magamat vinni hozzá, rá akarok tapadni, vele egygé kívánok lenni.“ (Uo. 222, 434 l.)

„Mekkora és milyen gazdagon él ez a mindenség! Napok, csillagok pályáikon keringenek. A földön mozgás, élet mindenfelé. A kövek is élnek, atomjaik egymás körül keringenek. A mindenség él: élete, lelke van. Tart, éltet mindent törvényeivel. Ez a lélek: Isten. Mindennek dolgot ad, mindenre törvényeivel gondot visel. Vajon velünk mit akar? Azt, hogy lássam őt. Nagy testvéri közelségbe hoz engem Isten mindennel. Dicsőítem, tisztelem az Istent! Én is élni, nyílni, gyümölcsozni akarok: élni az isteni életet... Legyen áldottabb a föld, boldogabb az élet, ahogy Jézus tanította: Istenországa.“ (Uo. 118—120 l.)

„Az én életem célja: rész lenni egy cél felé törekvő egészben, megtenni mindent, ami lehetséges, hogy az én kicsi hozzájárulásom a nagy cél, a világcél megvalósulását elősegítse. (Uo. 221—222 l.)

„Hiszek az ember társas öntudatában és annak fejlődési lehetőségében“ (Uo. 48 l.)

„Az emberek ma még kétlakiak. Ami igyekezés befelé, az törtetés, rosszakarát kifelé; aki jóság, igazság befelé, az önzés, emberszólás kifelé. Ezt meg kell érteni és szeretni kell az embereket, mert nem rosszak, hanem csak ilyenek“ (Uo. 250 l.)

„Az egyénnek meg kell tágulnia. A másikban az embert meg kell látnia. A társadalmi érzéknek, a szeretetnek, amely őt másokkal azonosítani képessé teszi, meg kell fakadnia, mélyülnie, tágulnia kell... Lassan és egyénenként nő a szeretet. Tömeges jelentkezéséről még beszélni nem lehet, még sokáig nem“ (Uo. 210—211 l.)

„Végtelenül messze van a végcél: a békesség a földön. Nemzedékek ezrein át kell nőni fokozatosan a szeretetben, amíg odaérkezünk. De el fog jönni, mert a szeretet már felébredt az emberben; minél több ember teszi életében törvényre a szeretetet s az ilyen emberek minél nagyobb közösségekbe szövetkeznek össze, annál közelebb jutunk a végcélhoz“.

„Jézust szeretem és nagyabecsülöm. A szellemiségnek ekkora tanújelét adta, mint talán senki más az emberiség ismert történelmében. Én és az Atya egy vagyunk, mondotta Jézus s ennek igazi jelentését az ő életében találjuk. Amelyből az igazság megtalálásának, a magunk kicsi énjének, a mindenség valóságához való hozzáegyeztetésének végtelen nyugodtsága és derűje sugárzott. Az isteni élet muzsikájától zengett, akármit tett s ha semmit sem tett, akkor is. Isten hangját én a magam lelkében akarom meghallani. Mégis szívembe zárom őt, mint Istennek egykori, nagy boldog szerelmesét“ (Uo. 491, 492. l.)

„Jézus bölcsessége; az Isten lélek és az ember isteni célja: Istenországa megalapítása. Istenországa: az emberek szeretetközössége. Lassan, fokozatosan épül, ahogy a szeretet. Az él benne, aki társát testvérenek érzi, sorsát sorsához köti, érdekeit azonosítja... Minden ember magából vessen egy téglát Istenországa építéséhez. Ez a mi külön, kicsi életünk célja. Mi tegyük meg a magunkét, a többi apránként elkövetkezik. Ezzel elmúlik életünk, de ami bennünk örökkévaló: az isteni lélek nem semmisül meg soha“ (Uo. 120, 121).

„A lelkész azt mutassa meg, hogy miképpen lehet isteni életet élni“. (Uo. 259 l.)

Balázs Ferenc vallása unitárius keresztény valláserkölcsei életfelfogás:

1. Istenre a csodálkozó gyermek önfelelt szeretetével tekint.
2. Jézusi szeretet szelleme hatja át.
3. Érvényesül benne a vallásszabadság szelleme.
4. Isten segítségével, saját erőforrásokból épül.
5. Sohase kész: állandóan épül, gazdagszik, szilárdul.
6. Verhetetlenül optimista, a végtelenségig.

Osszeállította: LŐRINCZI LÁSZLÓ

BALÁZS FERENC A PÉLDAMUTATÓ, IGAZ EMBER

Fiatalon, 36 éves korában, életének teljességében halt meg 1937 május 22-én. Halálát tüdőbaj okozta.

Mint Cheia-i unitárius lelkész rövid életének utolsó hat esztendejét, éjjel napallá téve, szüntelen alkotó munkában töltötte. Az alig 400 lelket számláló egyházközség vezetője, híveinek minden tekintetben lelki vezetője volt. Gazdag és sokoldalú tudását, tapasztalatait, amit itthon és utazásai közben külföldön szerzett, híveinek szentelte.

Balázs Ferenc meglegedett ember volt. Nem akarta magát feltornászni semmiféle magasabb, vagy jövedelmezőbb állásba. Nem vágyott el Cheia-ról. Megszerette ezt a falut és népét, itt akart élni és valóra váltani elgondolásait. Jó ember volt, egyformán állott mindenkinek rendelkezésére. Mindenkihez volt egy-egy jó szava és bátorító mosolya. Türelmes volt mindenkivel, és meghallgatott mindenkit. Józan életű volt. Nem ivott, nem dohányzott, de énekelni, hangulatot teremteni nagyszerűen tudott. Néha, amikor jó hangulatban volt, felment a templom új orgonájához és kellemes, mély érzésű hangjával feledhetetlen perceket szerzett hallgatóinak és magának.

Igaz ember volt, nem csalt, nem hazudott, nem akart senkit félrevezetni, becsapni. Nem kért senkitől semmit, de ő viszont sokszor és könnyelműen mindenkinek adott gondolkozás nélkül. Pénzét, lovát, szekerét, házi és gazdasági felszereléseit, könyvtárát hívei ingyen használták. Soha semmiféle kérészt vissza nem utasított, meg nem tagadott senkitől.

Nem tartott ellenségének senkit, de neki viszont éppen elég akadt, különösen Cheia-n kívül, kiknek nem tetszett működése, jóra irányuló szüntelen törekvése. Sokan félték tőle, veszedelmes ellenfél volt azok számára, kiknél szerényebb, jobb és nagyobb tudású volt.

Bátor ember volt, aki nem félt senkitől és semmitől. Tiszta volt élete, mint a forrás vize. És boldog volt, mert mindenkit egyformán szerethetett és érdem szerint becsült.

Ilyen embernek ismertem Balázs Ferencet, akit életében sokszor akartunk követni, de nem tudtuk, és akitől ma is sokat tanulhatunk.

ZSIGMOND FERENC

Részlet Zsigmond Ferenc volt Cheia-i tanító, „Balázs Ferenc munkatársa voltam“ c. emlékiratából.